

ВИСОКОТЕМПЕРАТУРНИЙ ТВЕРДОЕЛЕКТРОЛІТНИЙ ГЕНЕРАТОР КИСНЮ

Степанюк О. О.

(Науковий керівник Богомолов М. Ф., доцент)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

Факультет біомедичної інженерії

Запропоновано технічний проєкт добування кисню високої концентрації (99,9%) з повітря методом високотемпературного електрохімічного електролізу з використанням високотемпературних твердих електролітів [1,2].

Метою роботи є розробка високоефективного генератора кисню високої чистоти за допомогою методу електрохімічного електролізу безпосередньо з повітря для виробництва радіоелектронних пристроїв.

Генератор кисню складається з двох електролітних дисків у вигляді пробірок з електродами, що мають виводи на поверхні, та провідної трубки з капіляром, з'єднаним з каналом подачі кисню (рис. 1).

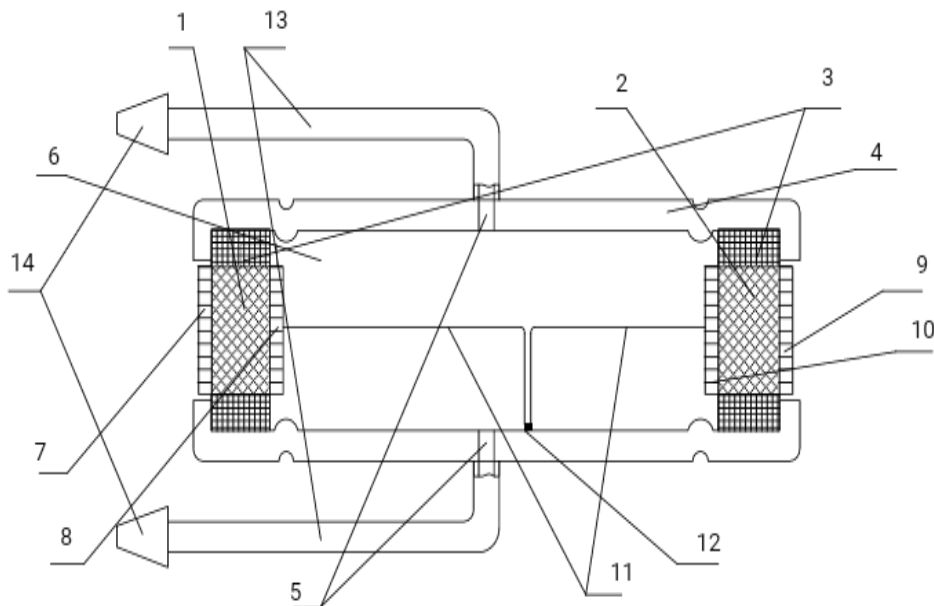

Рис. 1. Конструкція чутливого елемента: 1,2 – твердоелектролітні диски; 3 – демпфуючий матеріал; 4 – електропровідна трубка; 5 – капіляр; 6 – опорний газовий простір; 7,9 – електроди; 8,10 – струмоводи; 11 – виводи; 12 – припой; 13 – канали відведення кисню; 14 – пристрій з'єднання

Принцип роботи генератора. При підведенні напруги живлення до електроду 7 і струмовідводу 8 відбувається перезарядження подвійного електричного шару та дозування кисню. На негативно зарядженому електроді 7 відбувається дисоціація молекулярного кисню на атоми, їх іонізація, що протікає на межі трьох фаз: твердоелектролітного диску 1, негативно зарядженого електроду 7 та газового середовища. Під дією електричного поля

виникає дифузія кисню через твердий електроліт до позитивно зарядженого струмовідводу 8. На ньому іони кисню звільняються від надлишкового заряду і відновлюються до молекулярного кисню, підвищуючи концентрацію кисню в опорному газовому просторі. Після подачі кисню, об'єм якого дорівнює 8–10 об'ємам опорного газового простору, середовище газового простору повністю заповнюється киснем, утворюючи 100%-й електрод порівняння. При подачі газу молекули кисню контактують з вимірювальним електродом 9 потенціометричної електрохімічної зони, адсорбуються на його поверхні. Потім відбувається дисоціація молекулярного кисню на атоми і їх іонізація на межі поділу твердоелектролітного диска 2, вимірювального електроду 9, газового середовища. Утворені іони кисню, під дією різниці хімічних потенціалів між електродами 9 і 10, утворюють рівноважний стан потенціометричної електрохімічної зони.

В результаті між електродами виникає е.р.с., що визначається рівнянням Нернста[3]:

$$E = \frac{RT}{nF} \ln(p_0^n / p_0^b), \quad (1)$$

де E - е.р.с. Нернста, R – газова стала, T – температура, n – кількість електронів, необхідна для іонізації однієї молекули кисню, F – стала Фарадея, p_0^n – парціальний тиск кисню в порівняльному газовому середовищі, p_0^b – парціальний тиск кисню в вимірювальному газовому середовищі.

Із (1) визначається

$$p_0^b = p_0^n \exp\left(-\frac{RT}{EnF}\right),$$

де p_0^n – 21,6 % (парціальний тиск кисню у повітряній атмосфері).

Запропонований генератор можна використовувати для отримання і виміру кисню, наприклад, контролю поточної атмосфери в побутових і технічних приміщеннях, в харчовій промисловості, в медицині. [1,2]

Отже, з метою практичного використання результатів досліджень був розроблений електрохімічний генератор кисню з повітря. Чистота отриманого кисню (99,9 % об., кисень належить до категорії надчистого) дозволяє використовувати цей прилад для виробництва кисню надвисокої чистоти.

Література

1. Патент України № 13376. Електрохімічний датчик / Таланчук П.М., Голубков С.П., Троц А.А.; заявл. 22.10.91.; опубл. 28.02.97.; Бюл. № 1
2. Патент України № 34543А. Електрохімічний датчик / Таланчук П.М., Герман М.С., Троц А.А. та інші; заявл. 05.02.98., опубл. 15.03.2001.; Бюл. № 2
3. Електрохімічний електролізер водяної пари / В.Л. Гончарук, А.А. Троц, М.А. Троц, В.Г. Янів // Вісник університету «Україна». Серія «Сучасні інженерні технології». – 2013. – № 1(16). – С. 116–122.